СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXX. | Число 282. | Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 5. грудня, 1922. | VOL. XXX. | No. 282. | Jersey City, N. J., Tuesday, December 5, 1922. | THREE CENTS

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ! Прийміть сейчас участь в боротьбі проти польського наїзду у Східній Галичині, жертвами на Фонд Негайної Допомоги!

ДЕМОКРАТИЧНА ОБСТРУКЦІЯ ВБИЛА ПРОТИЛІНЧОВИЙ ЗАКОН

ВАШИНГТОН, 2. грудня. — Збори республиканських членів конґресу на своїм зібранню постановили повідомити провідника демократів, що републиканці не будуть вже далі наставати на ухваленне закона проти самосудів.

Наслідком сього проект Даєра треба признати погребаним.

Обструкція демократичних сенаторів проти сього проекту почалася минувшого вітірка.

З КОНФЕРЕНЦІЇ ПОСТУПОВИХ ЧЛЕНІВ КОНҐРЕСУ

ВАШИНГТОН, 2. грудня. — Другий день нарад конференції поступових членів конґресу, котру скликав сенатор Ла Фолет, був посвячений виробленню програми поступового законодавства, за яким має заявитися поступовий бльок в конґресі.

Межи инчими проектами були такі: вибір президента та віцепрезидента Злучених Держав через загальний та безпосередний вибір; іменованне кандидатів на президента та віцепрезидента Злучених Держав через безпосередні „правибори" („праймері"); ухваленне федерального закона проти виборчих шахрайств; випущенне на волю всіх, що сидять за висказуванне своїх думок.

На нарадах виступав цілий ряд бесідників з острими закидами проти уряду та судів. Межи инчими С. Ґомперс, голова Американської Федерації Праці, критикував остро американські суди за їх вороже до робітників становище.

АҐІТАЦІЯ КЛЄМАНСА

СТ. ЛУИС, Мезуре, 2. грудня. — Підчас своєї вчорашної промови в місцевім „Одеоні" Жорж Клемансо старався доказати, що Злучені Держави скорше чи пізнійше будуть мусіти вмішатися в европейські справи. На його думку, для Америки булоби ліпше зробити се сейчас. Пізнійше вмішанне може прийде за пізно, коли Европу вже не можна буде вратувати. Кромі сього, якщо Америка буде далі держатися осторонь від Европи, то будучі історики можуть пояснити се цуранне як вираз жалю, що Америка взагалі ішла до війни.

ПРИВЕЗЛИ ДО АМЕРИКИ ЛЮДИНУ, КОТРУ ОБВИНЯЮТЬ ЗА УЧАСТЬ В КАТАСТРОФІ НА ВОЛ СТРІТ

НЮ ЙОРК, 2. грудня. — Сюди привезено з Варшави виданого польською владою Віліема, чи Волфа, Лінденфельда, чи Ліндого ,котрий має знати богато а може й мав брати участь в бомбовій катастрофі на Вол стріті два роки тому, від якої погибло близько сорок людий.

Лінде сейчас по приїзді до Злучених Держав почав голодовий страйк.

ГЛУПИЙ ЗАКИД УРЯДНИКА ПРОТИ РОБІТНИЧИХ ЮНІЙ

ШИКАҐО, 2. грудня. — Бен В. Гупер, голова Зелізничої Робітничої Ради Злучених Держав, підчас промови перед адвокатською палатою заявив, що богато робітничих провідників та богато юній веде боротьбу проти зелізниць з виразною ціллю їх знищення, щоби в той спосіб довести до віддання зелізниць під заряд держави.

НА ПОМІЧ СТРАКУЮЧИМ ЗЕЛІЗНИЧИМ РОБІТНИКАМ

ВАШІНҐТОН, 2. грудня. — Зелізничий департамент Американської Федерації Праці постановив зібрати за два тижні один міліон долярів на допомогу для тих робітників зелізничих варстатів, що ще далі страйкують.

Таку суму мають збирати кождих два тижні, поки всі зелізничі заряди не підпишуть умов зі страйкарями.

МІНІСТЕР СУДІВНИЦТВА БОРОНИТЬСЯ

ВАШІНҐТОН, 3. грудня. — Ґенеральний прокуратор (міністер судівництва) Догерті видав нині публичну заяву в справі закидів, які йому поробив в конґресі конґресмен Келер, ставлячи внесенне на публичне обжалованне прокуратора.

Прокуратор не обороняєсь від кождого закиду, який був йому зроблений; він поминає всі політичні закиди, заявляючи, що кампанія проти нього є вислідом політичної ненависти до нього зі сторони нюйорського адвоката С. Антермеєра.

В подібнім тоні зложив Догерті також заяву конґресовому комітетови, що буде розбирати закиди проти нього.

АҐІТАЦІЯ ЗА ВЕЛИКОЮ ФЛЬОТОЮ

ВАШІНҐТОН, 3. грудня. — Секретар (міністер) фльоти Денбі заявив буджетовим комісіям палат конґресу, що міністерство не буде домагатися на сій сесії підвисшення видатків на будову военної фльоти, хоча міністерство стоїть на тому, що американська фльота не повинна уступати силою ніякій другій фльоті в світі.

Міністерство заповідає, що як лишень час на таке домаганне буде більше догідний, воно безпроволочно таке домаганне до конґресу поставить.

НАЙСКОРША ЗВІЗДА

Астрономічна обсерваторія Гарвардського університету подає в своїм послідним видавництві, що найскоршою звіздою, видимою зі землі, є Р. З. Кефел, котра має порушуватися в просторі зі скоростю півтретя міліона миль на годину або 1,000 кільометрів на секунду. Її не можна бачити голим оком, а лишень далековидом.

Лежить вона від землі на 3.800 літ світла, то значить, що світло, яке астрономи оглядають тепер з обсерваторії через телескопи, вийшли від звізди 3.800 літ тому або десь в часи панування так званих пастирських королів на Єгиптом, що правили сею країною коло 1,900 літ перед Різдвом Христа.

КОРАБЕЛЬ „МЕДЖЕСТИК" ПОБИВ „МАВРЕТАНІЮ"

З Шербурга, у Франції, доносять, що корабель „Меджестик", належачий до Вайт Стар Лайн, відбув свою послідну подорож з Ню Йорку до сього міста за 5 днів 6 годин та 13 хвиль.

Дорога виносить 3.100 миль. Значить, корабель робив пересічно по 24 і пів вузла на годину.

САМОВБИЙСТВО ЧЕРЕЗ ВБИЙСТВО

В місті Синсинаті отруїлася Олівія Стовн, послугачка одного місцевого шпиталю. Панна Стовн набрала кілька тижнів тому великого розголосу тим, що вона вбила вистрілом з револьвера свого любовника Елиса Гая Кинкеда. Поставлена на суд за вбийство, вона призналася була до вини, подаючи за причину свого вчинку любов. Лава присяжних суддів видала увільняюче ореченне.

Сусіди здеспервованої відставили її до шпиталю, але протилікарства на отрую не помогли, і вона певно помре. З першу вона подала за причину самогубства, те, що шпиталь, де вона робила наняв на її місце другу послугу, а відтак заявила отверто що вона не має чого жити, бо вбила одинокого мущину, котрого любила.

НОВИЙ ПОЛЬСЬКИЙ „АМБАСАДОР" В ВАШИНГТОНІ

Бувший польський амбасадор в Вашингтоні, ксьонже Казімерж Любомірський, полагодивши в Америці свої приватні справи, відїхав до польщі. На його місце прибув др. Владислав Врублевський, котрий досі був протягом двох літ польським послом в Лондоні.

КАМПАНІЯ ПРОТИ ПІЯТИКИ ПОЛІЦІЇ

Мейор міста Індіянополис, в стейті Індіяні, почав кампанію проти запивання міських полісменів підчас служби. Він певен, що він придумав певний спосіб на відучення полісменів від сього звичаю. Сей спосіб полягає на тому, що мейор міста, піймавши пяного полісмена в службі, примусить його арештувати того „бутлеґера", що дав йому напитися.

ПОТОНУВ КОРАБЕЛЬ ЗІ ЗАЛОГОЮ

З Гафтон, в стейті Мишиген, доносять, що на озері Супеpіор затонув в пятницю рано „Каґерст". З кораблем потонула часть залоги, зложена з капітана та 10 моряків. Вратовано зі залоги лишень 9 люда. Ратував їх малий корабель прибережної морської сторожі; капітан ратункового корабля каже, що всі моряки булиби вратовані, якби всі були поспішилися до ратункової лодки, як лишень він приказав їм покидати свій корабель. Ратункова лодка підпливала до корабля девять разів і девять разів її командант приказував загроженим морякам кидатися до лодки. Перший моряк, що зважився скочити, не скочив добре і втопився в озері. Всі другі, що скочили, були вратовані. Всі, що лишилися на кораблі, потонули.

Причиною катастрофи для корабля була страшна буря, що понищила вежі для керманича на покладі, а потім затопила корабель.

ПРО НАШІ СПРАВИ В МАДЯРСЬКІЙ ПРЕСІ

В ч. 239 з 20 жовтня 1922 р. появилася у будапештенськім головнім органі „Пестер Лойд" з нагоди конференції Головної Ради Міжнародньої Унії Ліґи Націй стаття д-ра Олександра Марітчака під заголовком „Міжнародня Унія Товариств Ліґи Націй і східно-галицьке питання". В статті зясовано дотеперішне становище Унії до східно-галицької справи та подано політичну лінію по якій йдуть змагання українського народу Східної Галичини.

КРОВАВА ГУЛЬНЯ У ЛЬВОВІ

Дня 13. XI. при ул. Городецькій ч. 9. підчас нічної гульні прийшло до бійки, підчас якої тяжко поранено ножами Борсука і Марковського, та Юлію Шабадос. Цей останній виколено ножами очі.

РОКОВИНИ МОСКОВСЬКОГО ТЕАТРУ

Недавно святкувала Москва 25 літні роковини істнування головного російського театру в Москві. Цей день відсвятковано виставами, та величавим походом артистів у історичних костюмах по вулицях міста.

КАЖЕ, ЩО ВОНА ПРЕДЧУЛА СМЕРТЬ СВОГО СТРИЙКА

Пані Алберт Симс що живе коло Ґошена, в стейті Ню Джерзі, вставши в четвер рано, росповідала своїй рідні, що їй снилося, що її стрийко прийшов до неї і впав на землю неживий.

Ще вона не скінчила росповідати свого сну, коли задзвонив телефон, і хтось з рідні повідомив шо її стрийко помер наглою смертю.

КІНЬ УТІК НА МОРЕ

В Бостоні трафилася небувала пригода, яка показує, як довго кінь може плисти у воді. Сей кінь, звичайно тягаючий віз з ґазетами, настрашився чогось, зірвався з припони і пігнав з возом до Чарлс Ривер. По дорозі віз застряг межи шинами зелізниці, а кінь вирвався без воза тапобіг до ріки. Люди, що в той час були над рікою, бачили, як кінь з первaною упряжею кинувся в ріку та поплив прямо до моря. Заалярмована портова поліція кілька годин шукала надармо за звірятем. Доперва в яких 30 годин хтось побачив коня, як відпливав до берега, шукаючи місця, вигідного для виходу з води. Хтось кинувся в лодці за конем, зловив його і привів його до берега. Від часу, як кінь кинувся в воду, до часу, коли його зловлено, минуло 36 годин.

ВІДПОВІДЬ ЧІЧЕРІНА В СПРАВІ БЕСАРАБІЇ

В Москви: доносять: На румунську ноту, яка заявляла, що оконечною границею Румунії з Росією мусить бути признаний Дністер, відповів Чічерін, що Росія ніколи не згодиться на анексію Бесарабії що не привязує ніякої ваги до цього, яке становище у цій справі займають инші держави. Чічерін жадає, щоби Румунія згідно з договором з 1918 р. евакуувала Бесарабію. Границею між Румунією і Росією має бути рка Прут.

ЛЯЦЬКИЙ ЖАНДАРМ УБИВ УКРАЇНСЬКОГО СЕЛЯНИНА

Львівська „Свобода" доносить:

Недалеко Семаковець в Коломийщині жандарм Залуцкі убив українського селянина за те, що він спочивав біля телеграфічного стовпа.

ЗАПОВІДАЮТЬ ВИБІР ПІЛСУДСЬКОГО НА „НАЧЕЛЬНІКА ПАНЬСТВА"

ВАРШАВА, столиця Польщі, 2. грудня. — Ґрупа людових послів під проводом Вінцента Вітоса заявилась однодушно за вибором Юзефа Пілсудського на президента польської републики („начельніка паньства"). З уваги на те сподіваються, що вчасі вибору президента, дня с. м., більшість членів „сейму" і „сенату" заявиться за Пілсудським і він буде вибраний поновно на се становище.

Після польської конституції „начельнік паньства" не може бути „начельніком армії" і тому по виборі дня 5. с. м. Пілсудський мусів би уступити зі становища головного вожда польської армії. На се становище вшехполяки хотіли би впихати свого „партаймана" звісного Юзефа Галлера. Але Пілсудський вислав його тепер до Львова на „військового диктатора" у Східній Галичині, а на головного команданта польської армії приготовляє контрогось спoміж своїх особистих приятелів.

ҐРЕЦЬКИЙ РЕВОЛЮЦІЙНИЙ ВІЙСКОВИЙ ТРИБУНАЛ ЗАСУДИВ КНЯЗЯ АНДРІЯ НА ВИГНАННЄ

АТЕНИ, столиця Греції, 2. грудня. — Ґрецький революційний військовий трибунал, зложений з 10 офіцирів, засудив учера князя Андрія, брата бувшого ґрецького короля Константина, на постійне вигнаннє і на позбавленне його становища в ґрецькій армії.

В обвинуваченню йому закинено, що не послухав приказу ґенерального штабу, коли він був командантом ґрецької дивізії в Малій Азії, і через те спричинив невдачу ґрецької армії.

Се першина в Греції, що військовий суд судив члена пануючого дому.

БРИТАНСЬКИЙ ПРЕМІЄР НАБЛИЖУЄТЬСЯ ДО ФРАНЦІЇ

ЛОНДОН, 2. грудня. — В сю суботу, 9. с. м., має відбутись в Лондоні аліянтська нарада у справі німецьких „военних відшкодовань" для Франції і других аліянтів.

Кажуть, що на сій конференції британський премієр Бонар Ло займе інакше становище аніж займав бувший премієр Лойд Джордж. А саме, має Бонар Ло згодитись признати Франції більшу свободу для стягнення з Німеччини „военних відшкодовань". Бонар Ло готовий теж заявитись за тим, аби Велика Британія признала Франції полекші у сплаті военних довгів, які вона їй винна, але буде проти того, аби аліянти будували свої пляни на надіях, що Америка подарує їм военні довги.

В заміну за се сподівається Бонар Ло переєднати Францію на свою сторону у справі британської політики на Близкому Сході.

БЕЗРОБІТТЄ В АНҐЛІЇ І ФРАНЦІЇ

ЛОНДОН, 2. грудня. — В Анґлії етпер є ще $1\frac{1}{2}$ міліона безробітних і з уваги на те безробіттє є одним з найважнійших питань господарських умовин в Анґлії.

У Франції робіт є доволі і число безробітних тепер виносить всего 2,000.

БЕЛЬҐІЯ ВИДАЛА $1\frac{1}{2}$ БІЛІОНА ДОЛЯРІВ НА ВІДБУДОВУ НА РАХУНОК НІМЕЧЧИНИ

БРУКСЕЛЯ, столиця Бельґії, 2. грудня. — Бельґійське правительство відбудовує будівлі, шляхи і всякі уладження, які Німці знищили вчасі военного наїзду, за позичені гроші на рахунок военних відшкодовань, які Німеччина має Бельґії заплатити згідно з постановами версайського мирового договору. Досі видала Бельґія на відбудову вже більше міліярда американських долярів, а до кінця сього року сума, яку вона видасть на відбудову, винесе $1\frac{1}{2}$ міліярда (біліона) долярів.

Одначе досі Німеччина не виповнила своїх версайських зобовязань і далі не виповняє, ані нема надії, аби виконала сі приречення в близкій будучині. З уваги на те Бельґія навіть не має чим платити процентів від сеї великої позички. Її податки доволі значн ії для сплати процентів від позички на відбудову годі їх ще більше підвисшувати. Через те фінанси Бельґії тепер в скрутному положенню, і якщо Німеччина їй не дасть гроша, то Бельґії грозить фінансова кріза.

НІМЕЧЧИНА ТРАТИТЬ У СВІТОВІЙ ТОРҐОВЛІ

БЕРЛІН, 2. грудня. — В жовтні сього року Німеччина ввезла заграничних товарів і матеріялів на суму 531,700,000 золотих німецьких марок, а вивезла своїх товарів заграницю на суму 289,900,000 золотих німецьких марок. Наслідком ріжниця в заграничній торговлі випала в місяці жовтні сього року в некористь Німеччини на суму 240 міліонів золотих марок. Ся ріжниця в некористь Німеччини триває вже від довшого часу і від початку 1922-ого року виносить вже 750,000,000 золотих марок.

АПОСТОЛЬСЬКИЙ ДЕЛЕҐАТ БОНЦАНО В РИМІ

РИМ, столиця Італії, 2. грудня. — Сюди прибув з Вашингтону дотеперішній апостольський делеґат Бонцано. Він буде іменований кардиналом і вже візьме участь в найблизшій сесії консисторії.

Делеґат Бонцано був уже у папи римського Пія XI і предложив йому остаточний звіт про свою місію в Америці.

РЕВОЛЮЦІЯ ПРОТИ РЕВОЛЮЦІЇ В ГРЕЦІЇ

РИМ, столиця Італії, 2. грудня. — З Греції наспіли сюди вісти, що в західній Греції і на острові Корфу вибухла революція проти ґрецького так званого „революційного комітету", котрий стратив в минулий второк 5 міністрів і 1 ґенерала.

Нова революція стоїть за приязним відношенням до Великої Британії.

ЯПОНЦІ ВІДДАЮТЬ КИТАЙЦЯМ ПРОВІНЦІЮ ШАНТУНҐ

ТОКІО, столиця Японії, 2. грудня. — Вчера рано підписали правительства Японії і Китаю (Чайни) умову у справі китайської провінції Шантунґа.

Дня 5. с. м. Японці передадуть владу в сій країні в руки Китайців і заберуть відтам своє військо, а оставлять тільки 700 японських жандармів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays,
at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorised July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПІСЛЯ ПОЛЬСЬКИХ ВИБОРІВ.

Недавні вибори до польського сойму в Варшаві дають тепер Полякам немало нагоди до незовсім приємних роздумувань.

Найбільше з усего болить Поляків невдача польської виборчої кампанії на Волині, де обєднаний „бльок національних меншостий" мимо страшного терору польського уряду добув всіх 16 мандатів. І прихильні Пілсудському соціялісти і ворожі його урядови вшехполяки бють з того приводу згідно в дзвін алярму, закликаючи й уряд і польську суспільність до противділання обєднаній акції угнетених Польщею націй. „Ґазета Варшавска" пише по виборах отверто: „На всякий случай вислід голосовання з дня 5. падолиста на Волині є красноріченим доказом, що польська справа поставлена там зле та що там треба доконче поважних змін".

З неменче отвертою жалобою пише та сама ґазета про вислід виборів околиці Вильни. Правда, на 34 мандати округа Поляки потрафили добути 23, але всі 11 послів не-Поляків се все члени „бльоку національних меньчостий", самі вороги польської державности. „Ґазета Варшавська" називає сей вислід дуже непотішаючим і находить на нього лишень одну потіху: що польські повиборчі комісії, вислані в округ, вспіють ще своїм слідством „перемінити вислід виборів", тобто ще більше пошахрувати вибори, як се потрафили виборчі комісії.

Найболючійшою болячкою в боці Польщі — се Галичина. Сей край з усіх країн, завойованих польською розбійничою рукою, має народ, національно найсвідомійший. Се із загорнених польською загребущою лапою країв одинокий край, котрий розписаннє виборів признав отверто новим ляцьким безправством, котрий явно-славно виповів йому бойкот. Солідарність українського населення, його національна свідомість, державна виробленість, яку угнетені Українці обявили передовсім в час виборчої кампанії до польського сойму, доводили Поляків до люти. Самі-ж вибори довели вже їх до одчаю. З польських ґазет, без огляду на партійну марку, просто чути скреґіт зубів з ненависної люти. Тут польська преса вже не може навіть найти собі потіхи. Бо щож значуть хочби тисяч хрунів супроти соток тисяч свідомих Українців? Що значить для світа показати 5 українських хрунів вибраних попри 46 Ляхів, вибраних в повітах з українською більшостю? Що значить 5 хрунівських послів супроти вже готових трупів трох хрунівських кандидатів? Се вислід, для якого справді нема для Поляків ніякої потіхи!

Та найсумнійший з усего — се повний образ виборів. Бо, правда, неприємний Ляшні вислід виборів на литовських та білоруських землях, прикрий вислід виборів на Волині й Холмщині, болючі для них спомини виборів в Галичині, але сто раз болючійший загальний образ всіх виборів. Тут проявляєся, що політика не рахунки, що в політиці сума чинників може бути більша, як поодинокі чинники, разом узяті. Коли саме висліди виборів в поодиноких країнах, Польщею завойованих, моглиб представляти лишень одно або друге недомаганне польської виборчої аґітації, одно або друге недомаганне польської обманчивої виборчої машинерії, то увесь вислід виборів яко сума виказує щось більше як се: він є вимовним доказом, що всі не-польські народи Польщі є невдоволені зі своєї приналежности до польської державности; що вони уважають сю приналежність за насильство над своїми народними почуваннями; що вони боруться проти сього осібно і що вони готові боротися проти нього спільними силами. Вибори до польського сойму у Варщаві розмалювали нам Польщу красками, яка мусить залякати кождого здорово думаючого Поляка: Се Польща оточена з усіх сторін ворогами. Се Польща, в якій Лях чується бутним паном, а Українець, Литвин, Білорос, Жид, Москаль, Німець, Чех — гнобленим рабом. Се Польща, в котрій вже убрушувалися головні противенства суспільних сил: З одного боку Ляхи, що йдуть до продовження панування над непольськими народами, з другого боку нації поневолені; нації-раби, нації-бунтарі, нації-революціонери. Се Польща того типу, до якого належала Австрія, Туреччина, Угорщина, німецьке цісарство. Се штучний злипок, до котрого причіплено штучно краї та народи, які при ній удержатися не можуть.

Всі Поляки мусять чути інстинктом отсе значінне польських виборів. Однак ледво чи знайдеться чоловік з цивільною відвагою, що сказавби се публично. Вони заскрегочуть зубами, затиснуть руки, заблискають очима, закричуть до охрипу на жонд, Бога, гайдамаків, але сути явища не роскриють. Власне в сьому головна признака неминучого упадку польської імперії. „Кого Бог хоче знищити, тому вперед розум відбирає".

Ляцький наглий суд над українськими повстанцями в Чорткові.

ДВОХ МОЛОДИХ ПОВСТАНЦІВ, МЕЛЬНИЧУКА І ШЕРЕМЕТУ ЛЯХИ РОЗСТРІЛЯЛИ.

(З львівської „Свободи" з 15. падолиста 1922)

В днях від 9. до 11. листопада відбувся в Чорткові наглий суд проти 1) Степана Мельничука, літ 24, родом з Пядик, повіт Коломия; 2) Петра Шеремети, літ 25, родом з Пукова, пов. Рогатин; 3) Ярослава Панасюка, літ 25, родом з Садок, пов. Збараж; 4) Івана Луцака або Гуцуляка, літ 28, родом з Ключева великого, пов. Коломия; 5) Михайла Беника, літ 29, родом з Берлог, пов. Снятин; 6) о. Михайла Дмитерка, літ 37, пароха з Мишкова, пов. Заліщики; 7) Федора Загородного, літ 22, родом з Новосілки, пов. Підгайці, 8) Андрія Панькова, літ 24, родом з Терла, пов. Старий Самбір; і 9) Михайла Сергієва, літ 27, родом з Бахни, повіт Вижниця на Буковині.

Обвинувачені Мельничук і Шеремета були четарями УСС., обв. Беник, Панасюк і Паньків служили при Українській Галицькій Армії. Всі вони перейшли в липні 1919, разом з Галицькою Армією за Збруч і оставали там до 22. жовтня с. р., коли то під Кудринцями перейшли Збруч в силі 12 людей під проводом пок. Івана Цепка, кол. четаря УСС. Обв. Сергій попав ще з австрійської армії в 1915 р. в російський полон, був на Сибірі; опісля від 1917 р. на Україні і разом з прочими дня 22. жовтня с. р. перейшов Збруч. Пок. четар Цепко згинув траґічно дня 28. жовтня с. р. в Голиградах коло Заліщик від кулі пок. четаря Шеремети, котрий мірив до польського поліціянта Єжиховського в хвилі їх арештовання, а припадково убив свого товариша і команданта.

Двох з відділу, а саме Парибус і Пилипів, оба Галичани втікли і досі польська поліція не арештувала їх.

Обвинувачені Мельничук і Шеремета укінчені ґімназійні матуристи, Паньків — швець, Сергій — столяр, решта селяни — всі селянські сини.

Прокуратура в Чорткові обвинувачила Мельничука, Шеремету, Беника, Панасюка, Луцака, Загородного, Панькова і Сергія за злочин вбийства з § 134 і § 135 уст. IV з. к., доконаного таким робом, що дня 25. жовтня, 1922, в Мишкові, повіт Заліщики, убили спільно вистрілами з револьверу пок. Антона Березовського, управителя народньої школи в Мишкові (Поляка) і кандидата до варшавського сойму зі списку людовців Пяста; о. Михайла Дмитерка, місцевого пароха за злочин з § 5 і § 134 та § 135, уст. IV. з. к., поповнений через це, що повисших безпосередніх справців вбийства намовив до вбийства Березовського. Вкінці окремо Шеремету обвинувачується за усилуване вбийство постерункового Єжиховського (§ 8 і § 134 з. к.), якого вправді припадково не убив, але убив за це пок. Цепка.

Короткий зміст обвинувачення такий:

Покійний Цепко разом з Томкевичем і Наваловським з Камінця Подільського зорґанізували боєвий відділ з Галичан; озброїли його по військовому, дали йому кріси, револьвери, машиновий кріс, динаміт та екразіт і очевидно відповідну скількість амуніції, з тим, що цей **відділ мав переправитись до Східної Галичини, викликати тут повстанче проти польської влади, ушкоджувати середники окмунікаційні і військові обєкти, а передівсім перешкодити у відбуттю виборів до варшавського сойму.** Цей відділ дня 22. жовтня, 1922, перейшов Збруч під Кудринцями і попри Борщів лісами дійшов аж до Мишкова, пов. Заліщики. Відділ розложився табором в мишковецькім лісі, відки пійшов до села обв. Мельничук, зайшов тут до о. Дмитерка і довідався від нього, що в селі є польський кандидат на посла. О. Дмитерко скористав з побуту Мельничука у нього; нагодував його пирогами; дав хліба на дорогу і 5.000 мп. та намовив, щоби зглaдити Березовського. І справді вечером о 9. годині того дня (25. жовтня) цілий відділ прийшов під школу. Березовського арештовано і на власній фірі вивезено із села. Яких три кільометри за селом урвалась шлия і не можна було дальше їхати. Березовського стягнено з воза і двома вистрілами з револьверу в голову позбавлено життя. Відділ оставив коні і трупа на місці і пійшов дальше на захід, але в кілька днів пізнійше більшість їх виловлено, причім Шеремета хотів убити постерункового, а убив свого товариша Цепка.

Дня **2. падолиста,** 1922, о год. 9. рано при великій асисті війска і поліції та польської публики відбувся **наглий суд в Чорткові.** Проводив трибуналом рад. Рек, а яко члени засідали радники Радзеховскі, Ґайльґофер і Ґонсьоровскі, спеціяльно дібрані президентом суду Льореком. Обжаловував прокуратор Яґодзіньскі. Боронили адвокати: Мельника д-р Пордес (з Коломиї, сіоніст), Шеремету д-р Старосольський зі Львова, Беника д-р Ґраніцкі (Жид) з Чорткова (з уряду), Панасюка д-р Кімельман (жидівський соціяліст) з Чорткова (з уряду), Лцака д-р Мозлєр (Жид) з Чорткова, о. Дмитерка д-р Горбачевський і д-р Видрак з Чорткова, Загородного д-р Бандель зі Львова, Панькова д-р Юрчинський з Чорткова, врешті Сергія д-р Ст. Баран з Тернополя.

Оборона була дуже важка. Предсідник нарушував раз-по-разу основні постанови карної процедури, мимо внесень оборони, щоб узнав себе некомпетентним і передав справу звичайному судови, бо в громаді Мишкові — як ствердив це на розправі, під присягою, тамошній війт Михайлюк — ніколи не оголошено наглих судів в спосіб, який каже § 431 проц. кар., а саме: при відголосі бубна або труби, — трибуна вів справу дальше; було це протизаконно й тому, що минуло вже три дні від хвилі поставлення через прокуратора обвинувачених перед наглий суд, а згідно з § 439 проц. кар. найдовший термін переведення не розправи (Verhandlung), але поступування (Verfahren) має бути три дні (тривало чотири, бо обвинувачених прокуратор поставив перед наглий 7-го рано, а вирок видано аж 11-го о 12 мінут 15 в пол.). Польська публика заховувалася як людожери.

Присуд був такий:

Наглий суд в Чорткові увільнив о. Дмитерка від заміту співучасти в уибвстві Березовського і велів випустити його зараз на волю. Зате узнав винним убивства Березовського всіх інших обвинувачених, а Шеремету ще окрім цього злочину усилованого убивства Єжиховського і по думці § 442 проц. кар. **засудив Мельничука і Шеремету на кару смерти через розстріл, Сеника на 6 літ, Панасюка 5 літ, Луцака 5 літ, Загородного 5 літ, Панькова 6 літ і Сергія 6 літ, всіх на тяжку вязницю з постом і твердим ліжком що 15 днів.**

Після проголошення присуду д-р Ст. Баран попросив на основі § 445 проц. кар. третю годину для засуджених на смерть. Мельничук і Шеремета разом з оборонцями д-ром Бараном, д-ром Старосольським і д-ром Юрчинським пійшли до вязничої келії. Присуд смерти польського суду приняли з повним спокоєм і гордо. Ні на хвильку аж до екзекуції не зраджували ніякого зденервовання. Оборонець д-р Баран списав з ними їх біоґрафії для історії. Зїли обід, написали листи до рідні, висповідались, розцілувалися в послідне з оборонцями д-ром Бараном, д-ром Старосольським та д-ром Юрчинським, передали привіт своїм товаришам зі Стрільців і Української Галицької Армії **та сміло і гордо пійшли на смерть.**

Першого розстріляли Мельничука о год. 3.15, другого Шеремету о год. 3.20 попол. Оборонці не оставили їх до останньої хвилі.

ЖИТТЄПИСЬ РОЗСТРІЛЯНИХ У ЧОРТКОВІ.

Степан Мельничук

четар УСС., уродж. дня 19. грудня 1898 в Пядиках, пов. Коломия, син селянина з Пядик, гр.-кат. релігії, нежонатий. Кінчив українську ґімназію в Коломиї та у Львові. Іспит зрілости здав у Відні в 1916 р. В квітні 1916 вступив до УСС., був у вишколі в Липиці Дол., в Черчи і Розвадові. На фронт пійшов в падолисті, 1916 до гуцульської сотні пок. д-ра Омеляна Левицького, яка стояла під Прислупом під Кірлібабою на Буковині. Там був до червня, 1917. Тоді гуцульську сотню перенесено під Бережани, а він сам пійшов до вишколу до Розвадова, де яко вістун був інструктором. В 1918 р. був на курсі підхорунжих в Роздолі; опісля перейшов до офіцирської школи в Єґердорфі на Шлеску, а відтак разом зі школою перенісся до Камінки Струмилової коло Львова, де застав його розгром Австрії. На вістку, що Українці обняли владу у Львові, прибув сейчас до Львова. Тут дня 3. падолиста, 1918, іменований підхорунжим УСС., брав участь в обороні Львова аж до уступлення української армії зі Львова. Опісля був у другій скорострільній сотні У. С. С. під командою четаря Жовнірчука і брав участь в боях у Підбірцях, Сороках, Ляшках, Зимній Воді коло Львова. В лютім, 1919 іменований хорунжим УСС., брав участь в боях під Городком і Судовою Вишнею в марті 1919 р., коли то Українська Армія відтяла Львів від заходу. В квітні, 1919, був у боях під Дублянами, Яричевом, Підярковом, Романовом. В часі відвороту У. Г. А. був у боях під Нараєвом, Білобожницею і Чортковом. При наступі Грекова брав участь в боях під Ласківцями, Ходачковом, Бережанами і Перемишлянами. При другім відступі відзначився також в боях під Бережанами і Тлустім. Іменований в липні, 1919, четарем УСС. разом зі своїм курінем перейшов в Залісю Збруч. Був у Каменці Подільському у півкурені пор. Дзюбака на турецькій башті при охороні диктатора д-ра Петрушевича. Дня 16. падолиста, 1919, разом зі своїм відділом пійшов на схід до Браїлова, де дня 1. січня, 1920, брав участь з повстанчим відділом Шепіля у здобуттю денікінського броневика. Дня 6. січня, 1920, захорів на пятнистий тиф по дорозі на Бірзулу. Недугу перебув у м. Кодимі. На протипольський фронт пійшов дня 20-го квітня, 1920, на стацію Романів коло Чуднова на Волині.

При наступі червоної армії на Польщу наступав зі своїм відділом від Канева, через Білу Церкву, Київ, Корстень, Тучин, Костопіль, Володимир Волинський, Грубешів аж під Холм в галицькому курені при 395 піхотнім полку. В січни р. 1922 був здемобілізований.

В жовтні, 1922, разом з пок. поручником Іваном Цепком і пок. четарем Петром Шереметою вступив до боєвого відділу, який дня 22. жовтня, 1922, під проводом пок. Цепка перейшов Збруч під Кудринцями і дістався на терен Східної Галичини, в силі 12 людий. Зловлений під Устечком коло Заліщик дня 26. жовтня, 1922, дістався в руки польської влади, яка дня 1. падолиста, 1922, відставила його до вязниці окружного суду в Чорткові. Вироком наглого суду в Чорткові з дня 11. падолиста 1922 р. засуджено його разом з пок. четарем Петром Шереметою на кару смерти і розстріляно тогож дня о годині 3.15 по полудни на подвірю вязниці окружного суду в Чорткові.

Петро Шеремета,

четар УСС., уроджений 22. січня 1897 р. в Пукові, повіт Рогатин. До народньої школи ходив в рідному селі Пукові, від I.—III. кляси ґімназіяльної в Бережанах, від IV.—VII. кляси включно в українській ґімназії в Рогатині. Ґімназійну матуру здав в марті 1916 р. в українській ґімн. в Станиславові. З вибухом світової війни в серпни, 1914, яко укінчений ученик VII. ґімн. кляси вступив до Українських С. С. Брав участь в обороні Львова. Був в боях під Львовом, у Сквилові, під Городком і Жовквою. Дня 1. марта, 1919, іменований четарем У. С. С., стояв на фронті цілий час аж до відходу У. Г. А. в липні 1919. По переході за Збруч був зразу командантом чети, а опісля командантом другої сотні першого полку УСС. Брав участь в боях УСС. під Уманем і вчасі відвороту у відворотних боях проти Денікіна. Дня 10-го жовтня, 1919, попав в денікінський полон, відки по 10 днях утік і вернувся до першої бриґади УСС, в Жмеринці. Там з початком падолиста, 1919, захорів на сипний тиф. Дня 24. марта, 1920, разом з бриґадою вирушив на протипольський фронт під Чуднів на Волині. Дня 24. квітня, 1920, Поляки сю бриґаду розбили, остався тільки один курінь під проводом пор. Гойова, також УСС. З сим курінем відступив за Дніпро до Переяслава, де дня 1. мая, 1920, іменовано його командантом куріня. Вчасі наступу большевиків на Польщу літом, 1920, яко командант сего куріня брав участь в офензиві; здобув сим курінем Володимир Волинський і Грубешів і визначився разом з курінем в богатьох битвах, за що навіть одержав часті похвали. Вчасі відвороту опинився з курінем в Житомирі, де рештки куріня влучено до 412. гал. полку. Дня 7. червня, 1921, перейшов разом зі своєю частиною до Уманя, в серпні 1921 до Сквири, а у вересні 1921 до Бердичева, де був курінним командантом другого куріння гал. полку, що складався виключно зі самих Галичан. Яко командант куріня стояв залогою з курінем в Самогородку коло Бердичева. По розформованню того полку в маю, 1922, поступив в службу яко учитель української мови і літератури до української ґімназії в Бердичеві. Там вчив аж до половини жовтня, 1922, коли то разом з пок. четарем Іваном Цепком і з пок. четарем Стефаном Мельничуком зорґанізували боєву частину, яка в силі 12-ти людий дня 22. жовтня, 1922, під проводом пок. Цепка перейшла Збруч під Кудринцями і дісталась на терен Східної Галичини. Тут в Голіґрадах, пов. Заліщики, попав дня 28. жовтня 1922 р. в руки польської держ. поліції, яка віддала його під наглий суд в Чорткові. Вироком наглого суду в Чорткові з дня 11. падолиста, 1922, засуджено його разом з пок. четарем Стефаном Мельничуком на кару смерти і розстріляно тогож дня о годині 3.20 пополудні на подвірю вязниці окружного суду в Чорткові. Перед останній його оклик був: „Най жиє революція, най жиє народ, най жиє Україна! стріляй!!!"

ДО АДМІНІСТРАТИВНОГО ПОДІЛУ УКРАЇНИ

На останньому засіданні „ВУЦВКА" розглядала справу про адміністративно-територіяльний поділ України згідно з постановою 3. сесії „ВУЦВКА", яка недавно покінчилась.

Президія ухвалила зєднати в одну ґубернію Одещину й Миколаївщину, при чому ґуберніяльний центр буде в місті Одесі, а ґубернію називають **Одеською.**

Запоріже приєднують до Катеринославщини, з центром в м. **Катеринославі.**

Що до Кремінчущини, то повіти Золотоношський, Кремінчуцький і Хорольський приєднують до **Полтавщини**, повіти Черкаський і Чигиринський — до Київщини і Олександрійський повіт — до Катеринославщини.

Для остаточного приєднання і поділу території ґуберній до зазначених ґуберній утворено комісію під проводом Головгубвиконкому Кременчущини і представників від Полтавського, Київського, Катеринославського „Губвиконкомів". Комісії запропоновано закінчити" до 5. падолиста.

Кремічуцький „Губвиконком" працювати-ме до остаточного розмежовання території ґубернії. Запорожський і Миколаївський „Губвиконком" касується по виборі а обєднаному зізді нового „Губвиконкому".

ОСТАННІ ЛИСТИ ШЕРЕМЕТИ І МЕЛЬНИЧУКА.

(Розстріляних Ляхами в Чорткові 11. XI., 1922).

I.

ВАМ ТОВАРИШІ — МИ ЙДУЧИ НА СМЕРТЬ ПОСИЛАЄМО ПРИВІТ. НА ВЕЛИКІЙ ДОРОЗІ ЖИТТЯ НЕ ОДИН З ВАС МІРЯВ ШИРОКІ ШЛЯХИ З НАМИ, ЛЕЛІЯВ ТІ ВЕЛИКІ НАДІЇ, ЩО МИ. (Сконфісковано)

Петро Шеремета, Степан Мельничук.

II.

ЛИСТ ДО ПЕТРА МІХНЕВИЧА В БЕРДИЧЕВІ НА УКРАЇНІ.

Любий Друже!

Не думав я до Тебе так скоро написати. Та бач обставини так зложились, що мені приходиться пращати з цим світом, і я пишу це годину перед розстрілом, хочу повідомити Тебе про це. Як це тсалося, не буду розписуватись. Процедура обиковенна. Польский наглий суд засудив мене на кару смерти.

Любий! за короткий час нашого знакомства я найшов в Тобі щирого друга. Тому хочу в послідній годині свого життя попращатися з Тобою і побажати Тобі кращої долі ніж та, яка судилась мені. Бажає, щоб Ти дожив тої хвилі, коли згине сила оружя, а запанує правда, свобода і справедливість.

Пращаю Тебе в послідне і прошу Тебе, щобись передав від мене послідний привіт Володі, Гриці, Микиті, Жені, Твоїм близьким, сестрі і всім нашим знакомим. Прощай!

С. Мельничук, м. Чортків, 11. XI, 1922.

III.

ЛИСТ П. ШЕРЕМЕТИ ДО РОДИЧІВ.

Чортків, 11. XI, 1922.

Дорога Мамо, Ви Батьку і Ви Дорогий мій Вуйку!

Не рада Вам вістка — дай Боже, щоби Ви могли так спокійно читати і переживати, як я. Я умираю за праве діло, за Вас Дорогі мої, за бідних моїх земляків — умираю. Страшне слово, та не страшно мені. Я спойійний за себе, та не за Вас. Я знаю, як тяжко відібється це на Вас всіх, будьте мужні, будьте непохитні і спокійні, як я, я це Вас прошу. Це моя остання просьба. Я хочу спокійно вмерти і Вас прошу о спокій. За що я вмер? чого я вмер? Вмер за те, що ціллю життя мого було і змістом. Я вмер за Вас. Дорога, якою я йшов, була постелена мені Вами — за Вашу любов, за любов до бідного мого народу, кладу голову.

Дорогі, не плачте, така Божа воля — так треба. Ви Вуйку, Ви теж мученик за Україну. Подякуйте Вп. Старосольському, Вп. Баранови і Юрчинському, які так ревно боронили мене на суді, подякуйте від себе і за мене за їх труд і братську допомогу, за те, що не дали мені вмерти, не давши пізнати, (сконфісковано).

Лиха доля положила кінець мойому молодому життю.

Любі мої, дорогі мої Ви всі рідні — ви сестрички, браття Володя і Федю, (Сконфісковано **Будьте другами бідного. Пан серця не має. Пан живе коштом слабого.**

Я вмираю, Друзя, я вмираю найдорощі мої. Тебе Дорцю і Федю прошу напишіть Шурочці до Бердичева, себ то Лесі, що я вмер, що мене нема, вона мене жде, вона мене сподівається. Подякуйте їм за їх добре серце, від судьми не втечеш.

Пращайте, пращайте. Іду від Вас, але мій дух буде вітати серед Вас. Не плачте, я Вас прошу, не тужіть, так було треба,

Цілую, цілую Вас всіх, за цілий рік крім пркиростей та жалю, втіхи я не приніс. Нещасливий Ваш син, Мамо, та одним щасливий, що вмирає за народ, а смерть така легка мені.

Будьте здорові Ваш **Петро (Шеремета).**

ПОМИЛКИ

Ті, що крізь помилки до правди добиваються,
Мудрцями називаються;
А ті, що в своїх помилках угрні,
Го справжні дурні.

Іван Франко.

ГОРЕ ПОЕТА

Люди добрі! пожалійте
Бідолашного піїту,
Що від горя, від наруги
За слізми не бачить світу!
Розкажу вам все. Угора
Я зайшов собі в крамничку,
Щоб на вечір запастися —
Лойову купити свічку.

І гидкий, поганий крамар
(Чи бува що в світі гірше?)
Загорнув мені ту свічку
У мої чудові вірші.
Від зневаги, від досади
Не заспув я цілу нічку...
Боже! у мою поему
Лойову вгорнули свічку!

Ту поему вірш по віршу
Я складав старанно, пильно,
Перелічував трохеї,
Розміряв їх так прихильно:
Розкудовчивши волосся
Не одну писав я нічку...
І в чудовую поему
Лойову вгорнули свічку!

Я, скінчивши ту поему,
Сам одніс її в цензуру,
Сам продав її в книгарню,
Сам продержав коректуру.
Видавець мені за неї
По копійці дав за стрічку, —
І в такий утвір коштовний
Лойову вгорнули свічку!

Ні, не хочу більш терпіти
На землі неправди злої; —
Хай же смерть мене сховає
Від наруги навісної!
Напишу останні вірші,
Та тоді із мосту в річку...
Як? в мої чудові твори
Лойову вгорнули свічку?

Напишу я в заповіті,
Хай сховають мене в полі,
Хай високий хрест поставлять,
Щоб видивсь на всім роздоллі.
На хресті-ж на вічний спомин
Мідну хай прибють табличку
І напишуть: „В його твори
Лойову вгорнули свічку."

Володимир Самійленко.

З ПІДКАРПАТСЬКОЇ РУСИ.

(Власна кореспонденція „Свободи").

Кацапи скаженіють.

Кацапська ґазета „Русская Земля" (в Ужгороді) не мине жадної нагоди, щоби не підняти крику про „українізації Підкарпатської Руси". Недавно, навязуючи до слів посла, тепер міністра шкільництва Бехине, про український Піємонт на Підкарп. Руси, до назначення Українців в шкільництві — придерлася до всіх і вся за „зраду на славянстві" і т. п. байки.

В найновійшим часі напала на „Просвіту", стараючися — не показати здоровою критикою хиби праці того товариства — але саме вказуючи на успіхи його праці, оплюгавити як „українську роботу".

До чого доводить їх скаженість, хай буде найкращим приміром те, що заложення „Просвіти" в Югославії не дало спати редакторам „Р. З.", поки вилляли злість, що „мазепинці" вже і в Югославії „звили кубелечко".

І так далі в безконечність. Одним словом „національная смерть" кацапській деструктивній роботі, яку вони собі випророкували, іде із зелізною послідовностю — від хвилі злучення кацапів із найбільшими ворогами Славянства на Підкарпатській Руси — Мадярами.

Пряшівський тижневник „Русь", — підголосок „Русскої Землі" — пише:

„Виховання нашої жіночої молоді віддано в руки українських Василянок, на чоло препарандії (дякоучительського семинара) поставили „украінствующого" священика, а що найважнійше, в управителі епархії прикликали, не питаючися решти духовенства, чужосторонного епископа здекларовано української орієнтації. Не забуваймо, що теж недавно оснований Союз Руських Жен, котрий є під безпосереднім впливом одинокого донедавна в Пряшівщині Українця Невіцького (тепер в Америці — пр. кор.), веде від якогось часу чисто українську політику. Отже й там національна смерть кацапам.

„Русь" заповідає боротьбу з Українцями. „Боротьба тим трудніща — каже вона — що по стороні „ворогів нашого народу" стоять дві сили: Рим і правительство. Но ми віримо в побіду правди!"

Як собі „Русь" чи „Русская Земля" представляє боротьбу з природним розвоєм руського населення, який кацапів розДавлює, а яким вони себе ще більше страшать, що — мовляв — за ним стоїть Рим і правительство — годі собі уявити.

Бабуть буде це безсила злість дитини, яка не маючи сили побороти свого противника, попадає в спазматичний плач та кусає, де попаде.

МЕМУАРИ ПРО М. П. ДРАГОМАНОВА

Відома україно болгарська письменниця Лідія Михайловна Шішманова написала великі мемуари про свого батька М. П. Драгоманова, Пані Шішманова є майже одинокий живий свідок життя першої української еміґрації. Це одно вже робить ці спомини дуже цінними для українського громамянства. Але коли ходить, що пані Шішманова має дійсний хирт мемуарістки, живу память, яка зберігає її навіть деталі того, що ділося трийцять і більш років назад, легкий стиль і уміння виділити головні моменти від другорядних і тепле, глибоке розуміння всього духового складу великого українського політика і ученого коли мати все це на увазі то робиться цілком зрозумілим, яке велике літературне значінне матимуть ці мемуари. Для тих, хто чує навіть уривки з цих спогадів. оріґінальна постать великого українського патріота і гуманність оживає, робиться близькою і зрозумілою. Мемуари написані в оріґіналі у французькій мові і потребують ще перекладу. Сподіваємося, що знайдуться видавці, які дадуть як мога скорше змогу українському читачеви мати ці сторінки історії з дуже важливої доби в розвитку української політичної думки. Пані Шішманова не обмежується одними київськими і женевськими спогадами, але дає цілу низку образів з свого цікавого болгарського життя і закінчує свої мемуари новими київськими враженнями, коли в 1918 році пані Шішманова зявилася знов на своїй першій батьківщині, вже як дружина болгарського повноваженого міністра на Україні, проф. Д. Шішманова.

ПІД АЛІЯНТСЬКИМ САМООЗНАЧЕННЄМ

За австрійської влади під польською неволею виходило „Діло" у Львові 40 літ, без заборон, все одно і тесаме з тою самою назвою. Терпіло тільки безупинні ляцькі конфіскати.

Се було за ляцької неволі, але неволі, що бодай дрібку над нею була чужа, стороння контроля, котра австрійської держави.

Але як аліянти освободили Польщу; як обдарили Европу си м„вільним" і „свободолюбним" струпом, дійсна „свободолюбність" ляхви виявилась найрасше у її відношенню до української преси на землі, які вона напала.

На Львів напала ляхва 22. падолиста 1918 року.

По нападі зараз заборонила вона тамошній українській дневник „Діло".

З того часу минуло недавно 4 роки. І за сих 4 роки ляхва вже шість разів заборонила „Діло", що правда, під іншими назвами, бо „Діло" развраз мусіло зміняти свою назву.

Від 22. падолиста, 1918, до 8. падолиста, 1922, „Діло" переходило вже такі переміни:

1. — Діло.
2. — Українська Думка.
3. — Громадська Думка.
4. — Український Вістник.
5. — Громадський Вістник.
6. — Діло.
7. — Свобода.

Отже було 7 перемін.

Чи не стільки перемін переходив теж у Львові український університет, який теж развраз ляхи забороняли, поки він аж не перемінився в тайний університет.

Такі переміни переходили також другі українські школи, товариства, видання і т. д.

Навіть поодинокі Українці развраз там переходять переміни. Один місяць там Українець буде урядником або учителем; на другий вязнем в тюрмі; на третий засланцем в таборі смерти; відтак знову вільним чоловіком, і знова вязнем і т. д.

Вічні переміни і вічні терпіння.

Доки так буде?

Доки, доки ще удержиться дрібка терпцю.

ВСЯЧИНА.

Зілля-отруї.

Не знаючи, яка шкода лучається від деякого зілля, люде часом коштують чи ягоди, чи насіння його, а иноді вживають його разом з зерном збіжжя та й заподіють собі тим величезне лихо. Найбільше зашкожують собі оцим діти, котрі до всього допадаються, у-се коштують, найпаче ягоди, аби вони були хоч трохи смачненькі. А деякі нерозумні матері й самі зашкожують дітям, даючи, наприклад, своїм немовляткам, щоб краще спали, настійку з маківок, не знаючи того, що в тих маківках люта отрута — опіум, з котрого страшенно голова болить та крутиться, а заснути можна так, що вже й не прокинешся. Тож роскажемо про деяке вадливіше зілля, щоб знати, якого треба цуратися.

—o—

Дурман.

Росте скрізь коло оселі чоловіка; завбільшки иноді аршина з два; з чималих білих квіток його родються відомі всім колючі, спершу зелені, а потім руді шишки, котрі далі лускаються і з їх висипається богацько чорного насіння. Всі частки дурману дуже отрутні. Хоч про це всі знають, але нерозумні діти і його не цураються: висисають солодкий сік з його квіток, а з величеньких чашечок їх роблять собі пукавки, надимаючи їх та розбиваючи звичайно об чоло; иноді ж знечевья коштують і його насіння, котре найбільше отрутнє. Оттак, коштуючи дещо з його та надихаючись його важкого духу, діти заподіють собі страшенне лихо: спершу нічого, тільки голова болить та крутиться, даліж таке стає, що чоловік вже нічого не памятає: мов божевільний, дереться на стелю та лементує, йому вбачаються усякі страховища — чортяки, відьми, вовкулаки, а нарешті, коли добре вхопив тієї отрути, то й зовсім конає. Он яке горенько!

Щож то за знак, що це шкодливе зілля звичайно тулиться коло оселі чоловіка, начеб-то навіщось воно потрібне йому, бо, справді, на полі або у лісі хіба тільки де ненароком побачиш його. Воно, бачте, зовсім не наше, а привезене до нас ще у адвні часи тими лихими циганами, котрі примандрували до нас аж з Азії, де росте це зілля скрізь на волі, бо вони завжди користуються ним та й декого з наших призвичаїли до того. Оттакечки воно й почало тулитись коло чоловіка, котрому стає навіщось у пригоді. Нащо ж воно циганам? Ці людці, як кожен знає, звичайно нічого путнього не роблять, а тільки те, що кіньми менжують та иншим шахрайством живуть; не маючи ж з чого по правді жити, вони удають з себе якихсь ніби-то чарівників, а жінки їх — чарівниць, швендяють скрізь по селах, ворожать та иншим робом людей ймовірних морочать, аби чим поживитись.

От на це саме циганові й стає в пригоді це шкодливе зілля: дасть він його чоловікови чи з горілкою випити, чи з чим іззісти та й поробить того, що чоловік стає зовсім не той: ходить, сумує, білим світом нукить, вбачає всякі страховища то що, — от люди і ймуть їм віри, кажуть, що справді вони мають силузаподіяти що чоловікові. А яке ж тут чарівництво? Одна омана та лиходійство! Правдивого чарівництва, без запомоги якого зілля, зовсім нема на світі, як і нічого иншого надзвичайного. Про відьом, наприклад, базікають люди усякі нісетниці, буцім вони крізь димарі на мітлах до чортів вилітають та мають силу заподіяти всяке лихо, — дурні речі! Учені люди правду кажуть, що й туть діло не без дурманцю, од котрого усякі страховища ввижаються та так, що опісля здається, немов то справді було. От чоловік, котрому було дадено цього зілля, потім і запевняє, що справді бачив відьму або що инше непевне, а як налякається добре, то вже добре, то вже далі бачить скрізь страшні й без дурману.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА

АСТОРІЯ, Л. АЙ., Н. Й. Бр. св. о. Николая, від. 5 У. Н. Союза повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітинг відбудеться в суботу, 9. грудня 1922 в домі під ч. 268 Парк Плейс, о годині 7-мій вечером. Проситься прийти, бо є важна справа до полагодження. Члени котрі довгують, повинні прийти і вирівнати свою належитість, бо коли незаплатять, будуть суспендовані. Члени, котрі є суспендовані, нехай зголосяться найдальше до 20-го грудня с. р. — А. Климишин, предс.; П. Коцан, секр.

ДОНОРА, ПА. Бр. св. о. Николая, від. 232 У. Н. Союза повідомляє своїх членів, що річний мітинг відбудеться в неділю, 17. грудня 1922 о годині 2. пополудні в гали Литвинській на Тамсон Евеню. На тім мітингу будеться вибирати новий уряд на рік 1923 і буде приниматися нових членів до братства без вступного. Хтоби мав намір приступити, то най приступить зараз, щоби потому не було запізно. — Й. Вацловський, предс.; Й. Більо, кас.; І. Пандрак, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Тов. Запорожська Січ, від. 155 У. Н. С. подає до відома своїм місцевим і позамісцевим членам, що річний мітинг відбудеться дня 10. грудня, о 3. годині пополудні в гали де звичайно. Тож проситься всіх членів явитися на сей мітинг, бо буде вибір нового уряду на р. 1923 і справозданнє урядників з цілорічного діловодства. Рівнож пригадується довгуючим членам, аби вирівнали свої вкладки. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. Також проситься тих, що не належать еще до жадної організації, щоб були ласкаві прибути і вступити до української орґанізації, позаяк буде приниматися нових членів до товариства без вступного, а до У. Н. Союза за половину вступного. Тож золота нагода для кождого щирого Українця забезпечити себе і свою родину від лихої години. — П. Щуцкий, предс.; Д. Федчишин, кас.; М. Чумер, секр.

ГЕРКИМЕР, Н. Й. Тов. Запорожська Січ, від. 192 У. Н. Союза повідомляє своїх членів, що річний мітинґ відбудеться дня 10. грудня о 2. годині пополудні у церковній гали. На тім мітингу буде вибиратися нових урядників на р. 1923, приниманнє нових членів і другі справи. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — П. Федорко, предс.; Н. Німий, секр.; О. Ангел, кас.

Н. С. ПИТСБУРҐ, ПА. Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 118 У. Н. Союза повідомляє своїх членів, що річний мітинґ відбудеться 10. грудня о годині 4-ій пополудні. Проситься членів явитись на сей мітинґ, бо суть важні справи до полагодження і буде вибиратися новий уряд на рік 1923. Неявившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. — В. Станко, предс.; Г. Хитра, кас.; М. Сарахман, секр.

ВЕН ВОРГИС, ПА. Тов. Тараса Шевченка, від. 240 У. Н. Союза повідомляє, що річний мітинг відбудеться о 2. годині пополудні в неділю, 17. грудня в домі Івана Хухри на фармі. На порядку нарад буде справозданнє з цілого року. Неявившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. — М. Звірек, секр.

СТ. ЛУІС, МО. Бр. св. Володимира, від. 179 У. Н. Союза повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітинг відбудеться 17-го грудня в Народнім Домі під ч. 1523 Гікори Стріт. Неявившийся член заплатить кару після ухвали братства. Таксамо будеться приймати нових членів до братства без вступного, а до У. Н. Союза за половину вступного. Отже не забувайте за свою організацію. — І. Гаргала, секр.

ЛІСОВИЙ ЦАР ОХ.

Колись то давно жив собі убогий очловік із жінкою, а у них був одним оден син та й той не такий, як треба: таке ледащо вдалось, той одинчик, Господи! Нічого — і за холудну воду не возьметься, а все тільки на печі сидить та прісцем пересипається. Уже йому може років з двадцять, а він усе на печі сидить — ніколи й не злазить: як подадуть їсти, то й їсть, а не подадуть, то й так обходиться. Батько й мати журяться: „що нам з тобою, сину, робить, що ти ні до чого недотепний? Чужі діти своїм батькам у поміч стають, а ти тільки дурно у нас хліб переводиш!"

Журились-журились батько з матіррю, а далі мати й каже:

— Що ти таки, чоловіче, думаєш з ним що вже він до зросту дійшов, а така недотепа — нічого робить не вміє? Тим його куди оддав, то оддав, куди наняв, то наняв, — можеб його чужі люде чому вивчили.

Порадились, батько і оддав його у кравці вчитись. От він там побув днів зо три, тай утік; виліз на піч — знов прісцем пересипається. Батько його вибив добре, вилаяв оддав до шевця шевству вчитись. Так він і звідтіля втік. Батько знов його вибив і оддав ковальству вчитись. Так і там не побув довго — втік. Батько — що робить? „Поведу, каже — ледащо у инше царство, де найму, то найму — може він відтіля не втече!" Взяв його і повів.

Ідуть та йдуть, чи довго чи недовго, аж увійшли у такий темний ліс, що тільки небо та земля. Увіходять у ліс, притомилися трохи; а так, над стежкою, стоїть обгорілий пеньок. Батько й каже:

— Притомивсь я, — сяду, одпочину трохи.

От сідає на пеньок, та:

— Ох! Як же я втомився! — каже.

Тільки це сказав — аж з того пенька — де не взявся — вилазить такий маленький дідок, сам зморщений, а борода зелена аж по коліна.

— Щоб тобі, — пита, — чоловіче, треба од мене?

Чоловік здивувався де воно таке диво взялося? тай каже йому:

— Хіба я тебе кликав? Одчепись!

— Як же не кликав, — каже дідок, — коли кликав!

— Я, — каже ддок, — лсовий цар Ох. Чого ти мене кликав?

— Та цур тоді, я тебе й не думав кликать! — каже чоловік.

— Ні, кликав! Ти сказав: „Ох!"

— Та то я втомився, — каже, чоловік, та й сказав

— Кудиж ти йдеш? — пита Ох!

— В світ за очі! Веду оцю дитину наймать, може його чужі люде навчать розуму, бо у себе дома, що найму, то й утече.

— Найми, каже Ох, — у мене: я його вивчу. Тільки з такою умовою: як вибуде рік та прийдеш за ним, то як пізнаєш його — бери, а не пізнаєш — ще рік служитиме в мене!

— Добре, — каже чоловік. От, ударили по руках, чоловік і пішов собі до дому, а сина повів Ох до себе.

От, як повів його Ох, та й повів, аж на той світ, під землю та привів до зеленої хатки, очеретом обтиканої. А в тій хатці усе зелене і стіни зелені, і лавки зелені, і Охова жінка зелена, і діти, сказано — усе, все... А за наймичок у Оха мавки — такі зелені, як рута!...

— Ну, сідай же, — каже Ох, — наймитку, та попоїси трохи!

Мавки подають йому страву — і страва зелена; він попоїв.

— Ну, — каже Ох, — підиж наймитку, дровець урубай та наноси.

Наймиток пішов. Чи рубав, чи не рубав, та ліг на дрівця і заснув. Приходить Ох — аж він спить. Ох його взяв, звелів наносить дров, положив на дрова звязаного наймита, підпалив дрова... Згорів наймит! Ох тоді попілець по вітру розвіяв, а одна углина і випала з того попелу. Він її сприснув живущою водою, наймит знов став живий тільки вже моторніщий трохи. Ох знов звелів дрова рубать; той знов заснув. Ох підпалив дрова, наймита спалив, попілець по вітру розвіяв, углину сприснув живущою водою — наймит знов ожив і став такий гарний, що нема кращого! От, Ох спалив його й у трете, та знов сприснув живущою водою — і з того ледачого парубка та став такий моторний та гарний козак, що ні здумать, ні згадать, хіба в казці сказать.

От, вибув той паробок рік. Як вийшов рік, батько іде за сином. Прийшов у той ліс, до того пенька обгорілого, сів та:

— Ох!

Ох і виліз з того пенька та й каже:

— Здоров був, чоловіче!

— Здоров, Ох!

— А чого тоді треба, чоловіче? — пита Ох.

— Прийшов, — каже, — за сином.

— Ну, йди! Як пізнаєш, бери його з собою, а не пізнаєш — ще рік служитиме.

Чоловік і пішов за Охом. Приходять до його хати; Ох виніс мірку проса, висипав,назбігалось такого добіса півнів!

— Ну, пізнавай, — каже Ох, де твій син.

Чоловік дивився, дивився — все півні однакові: оден у одного — не пізнав.

— Ну, — каже Ох, — ідиж, собі, коли не пізвав ще рік твій син служитиме у мене.

Чоловік і пішов дому.

От, виходить і другий рік. Чоловік знов іде до Оха. Прийшов до пенька:

— Ох! каже.

Ох до його виліз.

— Іди, — каже, пізнавай!

Увів його у кошару — аж там самі барани оден у одного. Чоловік пізнавав-пізнавай — не пізнав.

— Іди собі, коли так, до додому: твій син ще рік житиме у мене.

Чоловік і пішов, журячись.

Виходить і третій рік; чоловік іде до Оха. Іде та йде — аж йому на зустріч іде дід, увесь, як молоко білий, і одежа а йому біла.

— Здоров, чоловіче!

— Доброго здоровля, діду!

— Куди тебе Бог несе?

— Іду, — каже, — до Оха, виручать сина.

—Як саме?

— Так і так, — каже чоловік. І розказав тому білому дідові, як він Охові оддав у найми свого сина і з якою умовою.

— Е! — каже дід, — погано, чоловіче! Довго він тебе водитиме.

— Та я вже, каже чоловік, і сам бачу, що погано, та не знаю, що його й робить тепер у світі... Чи ви, дідусю, не знаєте, як мені мого сина вгадать?

— Знаю! каже дід.

— Скажіть же й мені, дідусю-голубчику: я за вас цілий вік буду Бога молить! Бо все таки, який він не був, а мій син — своя кров!

— Слухай же, — каже дід, — як прийдеш до Оха, він тобі випустить голубів: то ти не бери ніякого голуба, тільки бери того, що не їстиме, а сам собі під грушею сидітиме та обскубатиметься: то твій син!

Подякував чоловік дідові і пішов.

Приходить до пенька.

— Ох! — каже.

Ох і виліз до його і повів у своє лісове царство. От висипав Ох мірку пшениці, накликав голубів.

Назліталось їх така сила, що Господи! і все оден у одного.

— Пізнавай, — каже Ох, — де твій син. Пізнаєш — твій, а не пізнаєш — мій!

От, усі голуби їдять пшеницю, а оден сидить під грушею сам собі, надувся та оскубаеться. Чоловік і каже:

— Ось мій син!

— Ну, вгадав! Коли так — бери!

Взяв, перекинув того голуба — став із його такий гарний парубок, що кращого й на світі немає. Батько зрадів дуже, обнімає його, цілує... Раді обидва!

—Ходім же, сину, до дому!

От і пішли.

Ідуть дорогою та розмовляють: батько розпитує, як там у Оха було; син розказує; то знову батько розказує, як він бідує, а син слухає. А далі батько й каже:

— Щож ми тепер, сину, робитимем? Я бідний і ти бідний... Служив ти три роки та нічого не заробив!

— Не журіться, тату, — все гаразд буде. Глядіть — каже, — тут полюватимуть за лисицями паничі; я перекинусь хортом, та піймаю лисицю, то паничі мене купуватимуть у вас. Ви мене продайте за триста карбованців — тільки продавайте без ретязя. От, у нас і гроші будуть — розживемось!

Ідуть та йдуть — аж так на узліссі собаки ганяють лисицю: так ганяють, так ганяють: Лисиця не втече, хорт не дожене. Син зараз перекинувся хортом, догнав ту лисицю, піймав. Паничі вискочили з ліса.

— Це твій хорт?

— Мій! — Добрий хорт! Продав його нам!

— Купіть.

— Що тобі за його?

— Триста карбованців, без ретязя!

— На що нам твій ретязь, ми йому позолочуваний зробимо.

Одлічили гроші, взяли хорта — давай полювать. Випустили того хорта знову на лисицю. Він як погнав лисицю, та погнав аж у ліс, та перекинувсь парубком і знову прийшов до батька.

Ідуть та йдуть. Батько й каже:

— Що нам, сину, цих грошей, тільки що хазяйством завестись, хату полагодить...

— Не журіться, тату буде ще. Тут паничі їхатимуть по перепелиці з соколом. Я перекинусь соколом, то вони мене купуватимуть. Ви мене продайте знов за триста карбованців, без шапочки.

От ідуть полем. Паничі випустили сокола на перепела; так сокіл женеться, а перепел тікає: сокіл не дожене, перепел не втече. Син перекинувсь соколом — так зразу і насів того перепела. Паничі побачили.

— Це твій сокіл?

— Мій.

— Продай його нам.

— Купіть.

— Що тобі за його?

— Як дасте триста карбованців, то беріть собі сокола, тільки без шапочки.

— Ми йому парчеву зробимо.

Поторгувались, продав за триста карбованців. От паничі пустили того сокола за перепелицею, а він як полетів, тай полетів, та перекинувся парубком і знову прийшов до батька.

— Ну, тепер ми розжились трохи, — каже батько.

— Пождіть, тату, ще буде. Як будемо, — каже, — йти через ярмарок, то я перекинусь конем, а ви мене продайте. Дадуть вам за мене тисячу карбованців, тільки продавайте без недоузка.

От заходить до містечка там, чи що, аж ярмарок. Син перекинувсь конем — і такий кінь, як змій і приступить страшно! Батько веде того коня за недоуздок, а він так гарцює, копитами землю вибиває!

Тут понаходилось купців — торгують.

— Тисячу, — каже, без недоузка, то й беріть!

— Та навіщо нам цей недоуздок, ми йому срібну позолочувану уздечку зробимо!

Дають пятьсот.

— Ні!

А це підходить циган, сліпий на одно око:

— Що тобі, чоловіче, за коня-

— Тисячу без недоузка.

— Ге! Дорого батьку: візьми пятьсот з недоузком!

— Ні, не рука, — каже батько.

— Ну, шістьсот... бери!

Як узяв той циган торгуватся, як узяв, — так чоловік і шага не впускає.

— Ну, бери, батьку, тільки з недоузком.

— Е, ні, цигане: недоуздок мій!

— Чоловіче добрий! Де ти видав, щоб коня продавали без уздечки? І передать ніяк.

— Як хочеш, а недоуздок мій! — каже чоловік.

— Ну, батьку, я тоді ще цять карбованців накину—тільки з недоузком.

Чоловік подумав: недоуздок яких там три гривні стоїть, а цигандає пять карбованців! Взяв і оддав.

Пішов чоловік, взявши гроші, а циган на коня тай поїхав. А то не циган — то Ох перекинувся циганом.

Той кінь несе тай Оха — вище дерева нижче хмари... От спустились у ліс, приїхали до Оха; він того коня поставив на степі, а сам пішов у хату.

— Не втік таки моїх рук! — каже жінці.

От у обідню пору бере Ох того коня за поводи, веде до водопою, до річки. Тільки що привів до річки, а то й кінь нахилився пить, тай перекинувся окунем, тай поплив. Ох, недовго думавши, перекинувсь і собі щукою, та давай ганяться за тим окунем. Та оце — що нажене, то окунь одтобурчить пірця та хтостом повернеться, то щука й не візьме... От, оце вона дожене, та:

— Окунець окунець, повернись до мене головою, побалакаєм з тобою!

— Коли ти, кумонько, хочеш балакати, — каже окунець щуці, — то я й так чую!

То це — що нажене щука окуня, та:

— Окунець, окунець, повернись до мене головою, побалакаєм з тобою!

То окунець одтобурчить пірця, та:

— Коли ти, кумонько, хочеш, то я й так чую!

Довго ганялась щука за окунем — та ні! А це випливає той окунь на берег — аж там царівна шмаття пере. Окунь перекинувся ґранатовим перснем у золотій оправі, царівна й побачила, тай підняла той перстінь із води. Приносить додому, хвалиться:

— Який я таточку, гарний перстінь найшла!

Батько любується, а царівна не знає, на який його й палець надіть: такий гарний!

Коли це через якийсь там час повідомили царя, що прийшов якийсь купець.

А то Ох купцем перекинувся.

Цар вийшов:

— Що тобі треба, старче?

— Так і так. Їхав я, — каже Ох — кораблем по морі, віз у свою землю своєму цареві перстінь ґранатовий, тай упустив той перстінь у воду. Чи ніхто з ваших не знайшов?

— Моя дочка знайшла, — каже цар.

Покликали й її. Ох як узяв її просить, щоб оддала, „бо мені, — каже, — і на світі не жить, як не привезу того персня!" Так вона не оддає, тай годі! Тут уже цар уступився:

— Оддай, — каже, — дочко, а то через нас буде нещастя чоловікові — оддай!

А Ох так просить!

— Що хочете, те й беріть у мене тільки оддайте мені перстінь.

— Ну, коли так — каже царівна, то щоб не тобі, ні мені!

Тай кинула той перстінь на землю... він і розсипався пшоном — так і порозкочувалось по усій хаті. А Ох, недовго думавши перекинувся півнем та давай клювать те пшоно, клював-клював, все поклював... А одна пшонина закотилася під ноги царівні, — він тієї пшонини зїв. Як поклював, та в вікно й вилетів собі геть, та й полетів собі...

А з тієї пшонини та перекинувся парубок — і такий гарний, що царівна як побачила, так і закохалася одразу, та так же то щиро просить царя й царицю, щоб її оддали за його:

— Ні за ким, — каже, — я щаслива не буду, а за ним моє щастя!

Цар довго морщився — що то за простого оддати свою дочку; а далі порадився. Поблагословили їх та й подружили, та таке весілля справляли, що увесь мир скликали.

НА ЯКІ АДРЕСИ ПОСИЛАТИ ЖЕРТВИ ДО ЕВРОПИ?

На запити в сій справі відповідаємо Українцям американським і канадійським, що жертви на поміч українським жертвам війни в Европі, а також українським жовнірам, студентам, збігцям, голодуючим, на українські школи і т. п. слід посилати на такі адреси:

В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ:

Для українських жовнірів на адресу: **Dr. Stepan Smal-Stocky, Hotel Imperial, Prague, Czechoslovakia.**

Для українських студентів, що вчаться в українському університеті в Празі, також на тусаму адресу д-ра Стоцького, або на адресу: **Zivnostenska Banka, conto: Ukrainska Akademicna Hromada v C. S. R., Prague, Czechoslovakia.**

Для збігців з України і Галичини: **Ukrainsky Hromadsky Komitet, Serikova 4, Prague III, Czechoslovakia.**

В АВСТРІЇ:

Для українських збігців з Галичини: **Ukrainisches Hilfskomitee, Strozzigasse 32, T. 12, Wien VIII, Austria.**

Для українських студентів: **Ukrainisher Studenten Verein Sitsch, Theresiengasse 13, Wien XVIII, Austria.**

В НІМЕЧЧИНІ:

Для українських студентів: **Verein Ukrainischer Studenten in Deutschland, Berlin-Charlottenburg, Goethestrasse 67a, Germany.**

В ГАЛИЧИНІ:

Для товариств:
Комітет допомоги голодуючій молодіжі;
Фонд українських інвалідів;
Український Фонд военних вдовиць і сиріт;
Краєве Товариство охорони дітий і опіки над молодіжю;
на адресу: **Zemelnyj Bank Hipotecznyj, Pidwale 7, Lemberg, East Galicia.**

На українські приватні школи :**Ukrainske Pedagogiczne Towarystwo, Rynok 10, Lemberg, East Galicia.**

При пересилці грошей (долярними дрефтами) треба все посилати листи і в них написати, на яку ціль призначена жертва.

Сей виказ містити-мемо від часу до часу у „Свободі".

Наших земляків в Европі просимо подати нам зміни або доповнення в

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Пошукую в дуже важній краєвій справі **СЕМЕОНА КАРПЮКА** з повіту Турка. Має перебувати в Дітройт, Миш. або в околиці. Хтоби про него знав або він сам, нехай подасть мені його адресу: **Василь Патент, 2353—13th St., N. E., Canton, Ohio. 4** 82-83

Пошукую **МИХАЙЛА КРУКА**, родом з Черниховець, повіт Збараж, котрий знаходиться в Дітройт, Миш. Хтоби про него знав або він сам, прошу зголоситися до: **Wlodimir Witenko, Santa Clara 14, Havana, Cuba.** 82-83

Пошукую **ПАВЛЮКА ІВАНА** з Лопушанки, повіт Старий Самбір, який 1914 р. мав перебувати у Филадельфії. Прочі американські часописи прошу о передрук. **Сірий Іван, Litomerice, ukr. prac. oddil, posadkové Velitelstvo, Ceskoslovensko.** 82-83

Я, Тома Геруля, пошукую мою жену **ЯВДОХУ ГЕРУЛЯ**, з дому Бойко, літ 28, низького росту, чорнява, уста грубі, зуби широкі, оден з правої сторони долішний золотий, носить сине убрание і сивий фор ковт, взяла з собою сім місячного хлопчика Кароля, округлої тварі, чорні, великі очи. Можливо що кличе його Владзьом, бо так більше любила. Відійшла від мене з її „братом" Адам або Демйонко Януш з села Гирбутів, пов. Рогатин. Він є 5 стіп 5 цалів високий, важить до 165 фунтів, носить зелений оберковт і має навичку носити капелюх на очах. Хтоби з читачів знав дещо про неї або про него а повідомить мене, дам 25 долярів нагороди. **Thomas Gerula, 161 Chatham St., Rochester, N. Y.** 80-83